

Med vsemi mogočimi vodniški mi knjigami, enciklopedičnimi in izbirnimi, smo zaman iskali vodnik po gorah nad Ziljsko, Kanalsko in Železno dolino. Zdaj je tudi ta vrzel zapolnjena. Iz Stritarjeve družinske pisateljske delavnice smo dobili prepotrebno knjigo, ki jo bodo z veseljem jemali v roke tudi bralci, ki ne čutijo velike želje po gorniškem odkrivanju Karnije. Že samo listanje in ogledovanje mojstrskih fotografij lahko nekoga z vsaj nekoliko pustolovske domišljije prestavi v osrčje njemu sicer neznanih gora, branje opisov osemindesetih izletov, gorskih popotovanj in zahtevnih vzponov na vrhove pa bo prav gotovo pustilo trajnejše posledice, ki se bodo končale z neposredno izkušnjo. Torej je knjiga priložnost za sanjarjenje in hkrati vabilo na pot. Prepričan sem, da bo to drugo nalogo opravljala vse pogostejše in v maniri naše najboljše vodniške literature.

Dandanašnji se komaj še spominimo, da nas je nekoč državna meja s svojimi železnimi zakonitostmi ločevala že od bližnjih, a tako naših Zahodnih Julijcev in da je slovenski gornik z julijskih vrhov pogledoval na Karnijske Alpe kot na nekaj daljnega, nedosegljivega. Časi se spreminjajo in z njimi vsakovrstne priložnosti. Državne meje tako rekoč ni več, prevozna sredstva pa so se iz biciklov, vlakov in avtobusov prelevila v avtomobile in nekoč nepremagljive razdalje ne pomenijo nikakršne ovire več. Tisto, za kar smo nekdaj potrebovali ves prosti konec tedna, zdaj lahko opravimo v enem samem dnevu (seveda prikrajšani za marsikaj lepega!). Celotno večino v tej knjigi opisanih tur lahko ob zelo zgodnjem vstajanju in poznem večernem vračanju celo v osrednjo Slovenijo opravimo v enem dnevu; več o tem nam povesta avtorja v poglavju Izhodišča.

Sploh je knjiga zastavljena tako, da manj večjemu in po svetu manj razgledanemu popotniku sproti ponuja dovolj prepotreb-

nih informacij, ki mu pomagajo graditi podobo njegove izbrane gore in poti do nje. Potem prebere, kako splezati na zaželeni vrh – to je seveda bistvo vsake vodniške knjige – avtorja pa ga s tehtnimi besedami strokovnjakov pripravita na težave, ki ga čakajo tam zgoraj, na vse mogoče ovire in nevarnosti; ne nazadnje mu svetujeta tudi pri izbiri potrebne gorniške ali celo alpinistične opreme. Predvsem pa ob vsakem opisu nevsiljivo opozarjata, naj se po Karniji potepa z odprtimi očmi, kajti veliko je videti.

In to je tisto pravo. Zdaj je treba le še zbrati voljo in se odpraviti na pot. Dela, ki nam ga ponujata avtorja v tej knjigi, je več kot dovolj, da ne govorim o morebitnem ali kar zanesljivem vračanju v kakšne k srcu prirasle kotičke. Zato pot pod noge. Morda za začetek k bolj po karavanško prijaznim vrhovom nad Kanalsko dolino, k Ojstrniku, Lepemu vršiču, Koku ali Poludniku, da potipamo Karnijce tam, kjer so še blage narave. Že nad Mokrinami, le streljaj zahodneje, pa bo šlo zares. Na Konjskem špiku in Velikem Koritniku ne bo več šale, zato le natančneje pogledajte v vodnik. Ko pa bomo nekoč na najvišjem karnijskem prestolu, na Cogliansu, ki s svojimi 2780 m stopa Triglavu ob bok, končali svoje spoznavanje Karnijskih Alp, jih z julijskih vrhov ne bomo več gledali kot v neko skrivnostno daljo, ampak kot prijazne, čeprav še vedno spoštovanja vredne znanke.

Mitja Košir

Dotik praznine

Dotik praznine, Joe Simpson, prevod Iztok Osojnik, Sidarta, Ljubljana, 2006.

Razburljiva naslovnica ostrega zasneženega in razbitega grebena, katere avtor je Danilo Cedilnik, pomeni dramatičen uvod v knjigo, ki je kot do skrajnosti napet filmski scenarij. V resnici

je bil o dogajanju na gori Siula Grande v Andih posnet tudi nad vse uspešen film. Kako tudi ne! Gre za eno najneverjetnejših alpinističnih zgodb preživetja, ki je taka, da človek ob branju na trenutke pomisli, da je to le dobro

napisana izmišljena pripoved (in resnici na ljubo je nekaj podrobnosti res tako natančnih, da človek dvomi, da si jih je mogoče zapomniti v tednu dni kalvarije na gori). A očitno se je vse dejansko vendarle zgodilo – igralca v zgodbi sta bila Joe Simpson in Simon Yates. Po uspešno preplezani andski steni je Joe Simpson na grebenu padel in si zlomil nogo v kolenu. Na višini šeststoto metrov je to pravzaprav smrtna obsodba. Soplezalec v zanimivih refleksijah (dnevniških zapisih), ki so posrečeno vključeni v knjigo, pravi: »Bilo je groteskno in kruto. Izgubil sem v trenutku, ko si je zlomil nogo, in tega ne more nič spremeniti.« A vendarle je po začetnem obupu kazalo, da bosta morda vendarle preživela. Uspešno sta se spuščala preko stene, počasi in žal tudi nekoliko nepazljivo, prišla je noč, slabo vreme in – ponovni padec. Joe je obvisel na vrvi nad ledeniško razpoko in Simon je počasi lezel

z mesta, kjer je varoval, vkopan v sneg – ne da bi v noči vedel, kaj se pravzaprav dogaja. V trenutku groze, ko je bilo jasno, da bosta zgrmela v globino oba, je brez oklevanja prerezal vrh. Kasneje razmišlja: »Kakšna norca sva bila v prazni veri, da sva dovolj pametna in da bova ušla iz težav. Vse muke in napor, zato da sem na koncu prerezal vrh.« In vendar je v neverjetnem spletu okoliščin preživel tudi Joe – ko je bil v očeh soplezalca že davno pokopan. Padec v razpoko je ustavil snežni most, brezupni spust v razpoko se je zatem spremenil v rešitev, saj je Joe po snežnem stožcu uspel izplezati iz nje, sledilo je plazenje po ledeniku, padci po kamenju ledeniške morene ... V iztekajoči noči, tik pred jutrom, ko naj bi podrli bazo, se je kot vstali duh pojavil Joe. Prvotna groza se je brž spremenila v Simonovo odločno ukrepanje, ki je ohranilo tudi iztekajoče življenje soplezalca. Groza se je pojavila šele kasneje, preganjaviče, razmišljanja – a kot je razbrati iz knjige, oba plezalca razumeta dejanje (prezvrvi) kot edino možno v danem trenutku. Vso globino in širino etičnosti tega dejanja je podžgala šele knjiga. O dejanju samem pravzaprav alpinistični (in v obilni meri tudi nealpinistični) svet sodi že vsa leta po izdaji, še posebej pa po filmski uprizoritvi. Je bilo prav, da je prerezal? Saj sta vendar preživela oba! Če ne bi, bi verjetno umrla oba. Ali pa tudi ne? Ali pa le eden? Vprašanja, ki posegajo v samo jedro medčloveških odnosov, ki so še posebej na preizkušnji v brezupnih trenutkih neprijaznih, mrzlih, najvišjih gora našega planeta.

Poteza založbe Sidarta, da preveče knjigo, ki je prvič izšla pred skoraj dvema desetletjema, je pohvale vredna, saj na ta način lahko tudi v domačem jeziku beremo o stvareh, o katerih je bilo v svetu toliko govora. Nekoliko motijo le ponekod malce nerodni prevodi, tako denimo Joe večkrat »eksplodira v jok«, čeprav v

naših krajih ponavadi »izbruhnemo v jok« (primer str. 195). Prvotna knjiga je v tej izdaji tudi nekoliko posodobljena, ima vključen epilog iz kasnejših let, ko se tudi Joe vrne v gore, in predgovor Chrisa Bonningtona. O etičnosti v knjigi opisanega dogodka pa naj presodi vsak sam – po napetem branju seveda.

Marjan Bradeško

Gore nad Tržičem

Tržič (planinsko-izletniški vodnik), Vladimir Habjan, Irena Mušič, Planinska zveza Slovenije, Ljubljana 2006.

Med našimi podgorskimi mesteci je Tržič najbolj stisnjen med strma pobočja okoliških gora, ki pa jim z mestnega tlaka prav zaradi te njegove globoke lege ni videti vrhov. Zato pa je odlično izhodišče za vsakovrstna, izletniška in gorniška potepanja, saj včasih ni treba storiti drugega kot stopiti za nosom in že bomo trčili ob kakšno kulturno ali naravno znamenitost. Kdor pa ni zadovoljen zgolj s slučajnostmi in mu je naše mestece in njegova okolica raziskovalni motiv, naj le vzame v roke drobno knjižico avtorjev Vladimirja Habjana in

Irene Mušič s preprostim naslovom Tržič (planinsko-izletniški vodnik), ki ga bo s tehtno besedo in mojstrsko fotografijo povabila na pot.

Avtorja sta se odločila za uveljavljeno in tudi najbolj smotno ureditev vodnika in svoje opiše najprej razporedila na samo mesto in neposredno okolico, potem pa na vse tri doline, Šenttansko izpod Ljubelja, Bistriško izpod Košute in Lomsko izpod Storžiča, izlete, pohode in gorske ture pa razvrstila po »nadstropjih« v dolinske, sredogorske in visokogorske. Pravzaprav sta v to petnajsterico, po pet iz vsakega »nadstropja« uvrstila tisto najvrednejše, kar nam ponujata Tržič in njegovo zaledje. Tako nas popeljeta v zatrepe vseh treh dolin in nas opozarjata na takšne zanimivosti in znamenitosti, kot je, denimo, Tominčev slap in stari mejni prelaz Ljubelj, o katerem je vedel veliko povedati že Valvasor, prijazno nas spomnita na lepo Borno pot skozi slikovita predora v vzhodnem pobočju Begunjsčice, povabita nas na Zelenico, v med geologi slovečo Dovžanovo sotesko, na Kofce in na Dolgo njivo, dve čudoviti planini v nedrjih Košute.

Na Dobrči, Kriški gori s Tolstim vrhom, na Ženiklovcu (Velikem Javorniku), Štegovniku in na Košutici pa ne bomo več brezskrbni izletniki, ampak bomo morali pred odhodom na pot temeljito prebrati poglavji o (ne)zahtevnosti opisanih poti in o opreми, ki jo bomo potrebovali za varno hojo (oboje vam v strnjeni besedi ponujata avtorja v naši knjižici). Isti dobronamerni napotek velja tudi za obiskovalce zgornjega »nadstropja« s šestimi vrhovi, ki že sodijo v elitno družino dvatisočakov. Na Vrtači, Begunjsčici, Velikem vrhu, Kladivu in Košutnikovem turnu v Košuti, ter na prvaku celotnega pogorja, Storžiču, se bomo brez zadržkov soočili z visokogorjem, s plezanjem po žicah in klinih (Veliki vrh, Storžič) in z vznemirljivo,